27-мĕш çул тухать. Хакĕ 20 пус.

1944
ИЮНЬ
11
ВЫРСАРНИКУН
115(6610) №

Чăваш Коммуни

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ

Çуракинче тухăçлă та лайăх ĕçленĕшĕн, Чăваш АССР Çĕрĕç Халăх Комиссариачĕпе ВКП(б) Обкомĕн ялхуçалăх отделĕ тăратнă тăрăх, ялхуçалăхĕнче малта пыракансен республикăри Хисеп Хăми çине çак МТС-сене кĕртнĕ:

63. **Сĕнтĕрвăрри МТС-ĕ** (директорĕ **Ф. С. Ижутов** юлташ, старши механикĕ **Леонтьев** юлташ). Çак МТС тракторсемпе çуркунне тумалли ĕçсен планне 106,2 процент тултарнă.

Чи лайăх бригадăсем: Григорьев юлташ ертсе пыракан бригада, вăл хăйĕн планне 136 процент тултарнă, 20 килограмм горючи перекетленĕ; **Черняров бригади** — плана 104 процент тултарнă, горючи 481 килограмм перекетленĕ.

Чи лайăх трактористсем: С. Дмитриев юлташ—çуркунне тумалли ĕçсен планне 240 процент тултарнă; **Ольга Егорова** — плана 164 процент тултарнă, 40 килограмм горючи перекетлесе хăварнă; **А. Корошков** — 284 процент тултарнă, 115 килограмм горючи перекетленĕ. **Е. Кузьмина** — 144 процент тултарнă, 63 килограмм горючи перекетленĕ, **С. Петрова** юлташ—134 процент тултарнă, 63 килограмм горючи перекетлесе хăварнă.

64. **Комсомольски МТС** (директорĕ **В. А. Алексеев** юлташ, парторганизаци секретарĕ **П. Е. Казанов** юлташ, старши механикĕ **И. М. Соловьев** юлташ). Вăл тракторсемпе çуркунне тумалли ĕçсен планне 148 процент тултарнă, 367 килограмм горючи перекетлесе хăварнă.

Чи лайăх бригадирсем: С. П. Прокопьев, унăн бригади тракторсемпе çуркунне тумалли ĕçсен планне 174 процент тултарнă, 367 килограмм горючи перекетлесе хăварнă; трактористка **А. Т. Ванюшкина** хăйĕн планне 150 процент, **В. А. Ефремова** юлташ 144 процент тултарнă.

Чи лайăх трактористсем: Н. А. Соловьева, М. Васильева, А. А. Павлова, Е. П. Долгова, А. Кириллова юлташсем, вĕсем çуркунне тумалли ĕçсен планне кашниех 150 процентран пуçласа 176 процента çити тултарнă.

Совет Информаци Бюровĕнчен

ИЮНĔН 9-МĔШĔНЧИ ОПЕРАТИВНĂЙ СВОДКА

Июнĕн 9-мĕшĕнче фронтсенче палла улшăнусемех пулман.

Июнĕн 8-мĕшĕнче пирĕн çарсем мĕнпур фронтсенче нимĕçсен 25 танкне çĕмĕрсе тăкнă. Сывлăшри çапăçусенче тата зенитнăй артиллери тăшманăн 27 самолетне персе ӳкернĕ.

☆ ☆ ☆

Тарнополь хулинчен çурçĕр-хĕвеланăçнерехре нимĕç пехотин пĕр полкĕ, танксем пулăшнипе, пĕр çапăн позицийĕсене атакăланă. Вăй тенĕн чухлĕ пĕтерсе, тăшман пĕр яла кĕрсе кайнă. Çăрле пирĕн боецсем контратака тунă та нимĕçсене çав ялтан çапса кăларнă. Тăшманăн 10 танкĕпе хăй тĕллĕн çӳрекен 2 туппине персе çĕмĕрнĕ е çунтарса янă, трофейăсем тытса илнĕ. Тыткăна илнисем пур.

* * *

Станиславь хулинчен çурçĕр-хĕвелтухăçнерехре пирĕн оборонăн пĕр участокĕ çине нимĕçсен «Фокке-Вульф-190» йышши 12 истребителĕ вĕçсе пынă. Кузнецов старши лейтенантăн зенитнăй батарейи çав истребительсене пеме пуçланă та нимĕçсен 4 самолетне персе ӳкернĕ.

* * *

Яссы хулинчен çурçĕртерехре пирĕн пĕр чаçĕн подразделенийĕсем пĕр çӳллĕ вырăна çапăçса тытса илнĕ, хăйсен позицийĕсене лайăхлатнă. Гитлеровецсене пĕр рота ытларах пĕтерсе тăкнă. 60 салтака тыткăна илнĕ. Тепĕр участокра тăшманăн разведка отрячĕ совет чаçĕсен тылне пырса тухнă. Пирĕн автоматчиксем нимĕçсен çак отрячĕн каялла чакмалли çулĕсене пӳлсе лартнă та ăна пĕтĕмĕшпех пĕтерсе тăкнă.

* * *

Норвеги çурçĕр сыранĕсем патĕнче пирĕн флот летчикĕсем тăшманăн хăй тĕллĕн çӳрекен икĕ баржине, пĕр шхунине тата икĕ мотоботне шыва путарнă.

* * *

Июнĕн 8-мĕшĕ ыран тенĕ чух çĕрле тăшманăн хурал карапĕсемпе катерĕсем пирĕн Нарва заливĕнче минăсем тасататкан тральщиксене тапăннă. Тральщиксене пулăшма пирĕн торпеда яракан катерсем тухнă. Пирĕн катерсем тăшмана атакăланă та нимĕçсен икĕ хурал карапне шыва путарнă.

* * *

Волынь облаçĕнче кĕрешекен партизансен отрячĕ 4 кун хушшинче эсэсовецсен батальонĕн атакисене сире-сире янă. Партизансем 100 гитлеровеца çити вĕлернĕ е амантнă, икĕ бронемашинăпа 17 автомашинăна пĕтерсе тăкнă. Тепĕр районра совет патриочĕсем нимĕçсен 2 чугун çул эшелонне крушени тунă. Çав эшелонсенчен пĕринче крушени вăхăтĕнче темиçе вăйлă взрыв пулнă.

* * *

Юлашки вăхăтра нимĕçсен тĕрлĕрен штраф батальонĕсенчи салтаксем пĕчĕк ушкăнсемпе е пĕчченшерĕн Хĕрлĕ Çар енне каçаççĕ. Нимĕçсен 14-мĕш штраф батальонĕнчен тарса каçнă салтак Эвальд Т. çапла каласа кăтартнă: «Эпĕ Торгау крепоçĕнчи çар тĕрминче çур çул лартăм. Çак питех те пысăк тĕрме унта хупса лартнă салтаксемпе тулсаларнă. Рейн çинчи Гермерсгеймра, Грауденцра, Венăра, Кельнра, Анкламăра тата ытти хуласенче те çар тĕрмисем туп туллиех тулса ларнă. Мана хупса лартнă срок тухиччен Хĕвелтухăç фронтĕнчи çар батальонне ячĕç. Фронтра эпĕ ытти салтаксемпе пĕрле батальонран тартăм та вырăссем енне куçрăм».

9-мĕш штраф батальонĕнчен тарса каçнă салтак Альфред Л. çапла каласа кăтартнă: «Батальонра условисем тӳсме çук йывăр. Батальонри салтаксем нумайĕшĕ кунта юлнинчен вилни лайăхрах тесе шутлаççĕ. Хăш чухне унти салтаксем ушкăнпа тараççĕ. Вĕсем вăрмансенче пытанса пурăнаççĕ. 2-мĕш ротăран 20 салтак хăйсене сыхласа пыракан салтаксемпе пĕрлех тарнă. Унсăр пуçне, çав ротăрантах пĕчченшерĕн тата 19 салтак тарнă».

561-мĕш штраф батальонĕнчен тарса каçнă салтак Курт И. çапла каласа панă: «Юлашки пополненипе пĕрле пирĕн батальона тĕрлĕ тĕрмесене хупса лартнă салтаксем нумай килчĕç. Вĕсенчен нумайĕшĕ Германи çак вăрçăра çĕнтерессине шанманшăн тĕрмене лекнĕ. Çав пополненире офицертан кăларнăскерсем те пурчĕ: пĕр майор, 2 обер-лейтенант, темиçе лейтенант, 2 старши врач, интендатсем тата çар чиновникĕсем».

МУСКАВ, КРЕМЛЬ

СТАЛИН юлташа

Хаклă Иосиф Виссарионович!

Чăваш АССР-ĕнчи комсомолецсемпе çамрăксем, ВЛКСМ 25 çул тултарас умĕн сирĕн çумра тупа тунине шанчăклăн пурнăçа кĕртсе пырса тата хамăрăн воинсен çемьисемшĕн тăрăшассине хăйсен чыслă тивĕçĕ тесе шутласа, фронтовиксен ачисене пулăшмалли фонда хăйсем перекетленĕ тата воскресниксемпе художествăллă пултарулăх вечерĕсем ирттерсе пухнă укçине 1.459.026 тенкĕ парĕç.

Комсомолецсемпе çамрăксем пухнă укçаран ВЛКСМ Обкомĕ кашни уйăхра 200 фронтовик ачине— вĕренӳ отличникĕсене стипенди тӳлесе тăрать, пионер лагерĕсене кайма 200 путевка, сывăлмалли площадкăсене кайма 100 путевка илсе пама палăртнă.

Нумай фронтовиксен ачисене çимелли продуктсем, тумтирсем, атă-пушмаксем парса пулăшнă.

Сире, тăван Иосиф Виссарионович, эпир хамăрăн юратнă Тăван çĕршыва хӳтĕлекенсен çемьисемшĕн малашне те тимлĕн тăрăшăпăр тесе шантарса калатпăр.

Сире хамăрăн çĕнтерӳсемшĕн нумай çулсем хушши ĕçлесе пурăнма сывлăх сунатпăр.

ВЛКСМ Чăваш Обкомĕн секретарĕ
Л. МИХАЙЛОВ.

Шупашкар, ВЛКСМ Чăваш Обкомĕн секретарьне

Михайлов юлташа

Чăваш АССР-ĕнчи комсомолецсемпе çамрăксене, фронтовиксен ачисене пулăшмалли фонда 1.459.026 тенкĕ пухса панăскерсене, хĕрӳллĕ салам калатăп тата Хĕрлĕ Çар ячĕпе тав тăватăп.

И. СТАЛИН.

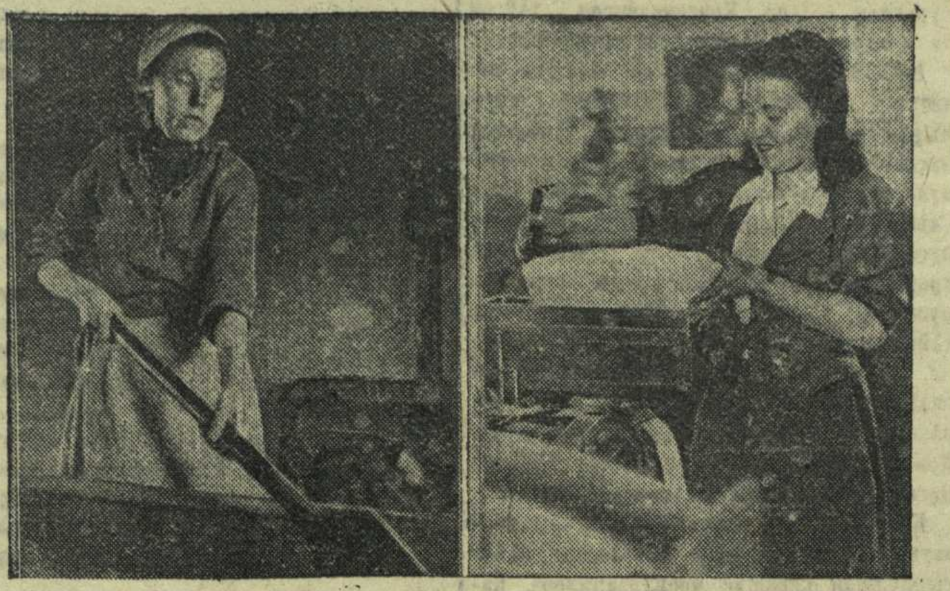

Ӳкерчĕк çинче: Шупашкарти табак фабрикинчи стахановкăсем Савичева (сулахайри) тата Александрова юлташсем.

Н. ДАНИЛОВ фотоӳкерчĕкĕ.

ЧĂВАШ АССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМĔН УКАЗĔ

Чăваш АСС Республикинчи вырăнти промышленноçри, апат-çимĕç тата аш-какайпа сĕт-çу промышленноçĕсенчи, промысла коопераципе инвалидсен кооперацийĕнчи уйрăмах палăрнă рабочисене, инженерла-техникла тата ертсе пыракан работниксене Чăваш АССР Верховный Совет Президиумĕн Хисеплĕ грамотипе наградăласси çинчен

(Малалли. Пуçламăшĕ „Чăваш Коммунин" 109-мĕш, 110-мĕш, 111-мĕш, 112-мĕш тата 114-мĕш номерĕсенче).

134. Порфирий Афанасьевич **Лакомкина** — Шупашкарти «Кожупряжь» промартелĕн закройщикне.

135. Александр Яковлевич **Лебедева** — Ивановăри кирпĕч завочĕн тимĕрçине.

136. Вера Ивановна **Лебедевăна** — промкооперации управленийĕн главнăй бухгалтерне.

137. Сергей Васильевич **Лисицина** — Етĕрнери «1-ое Мая» промартелĕн парикмахерне.

138. Яков Ефимович **Логвинова** — Улатăрти «Союз инвалидов» промартельти атă-пушмак çĕлекен цех мастерне.

139. Анастасия Федоровна **Липняковăна** — Кувакино районĕнчи апат-çимĕç комбиначĕн типĕтекен цех мастерне.

140. Анна Степановна **Лысковăна** — Первомайскри крахмал заводĕнчи патока тăвакан цехри работницăна.

141. Надежда Петровна **Маловăна** — Шупашкарти макарон фабрикинчи типĕтекен цех бригадирне.

142. Матрена Антоновна **Максимовăна** — Улатăр районĕнчи «Красная Звезда» промартелĕн поварне.

143. Петр Яковлевич **Маночкина** — Кувакино райпромкомбиначĕн тир-сăран тăвакан цех заведующине.

144. Матвей Тимофеевич **Маслова** — Шупашкар хулинчи промкомбинатăн слесарьне.

145. Иван Сергеевич **Марсальские** — Улатăрти «8-ое марта» промартельти тимĕр-тăмăр цехĕн мастерне.

146. Николай Григорьевич **Микехина** — Кувакинăри апат-çимĕç комбинатĕнчи производство заведующине.

147. Василий Дмитриевич **Миронова** — Улатăрти типографин старши бухгалтерне.

148. Мария Мироновна **Мироновăна** — Канашри «Швейник» промартелĕн трикотажницине.

149. Степан Семенович **Митина** — Первомайски райпромкомбинатĕнчи урапасем тăвакана.

150. Григорий Михайлович **Михайлова** — Сĕнтĕрвăрри райпромкомбиначĕн столярне.

151. Захар Михеевич **Михеева** — Çĕрпӳри çу завочĕн сĕт пухаканне.

152. Петр Иванович **Мишина** — Улатăр районĕнчи «Красный Восход» промартельти çăматăсем тăвакан цех мастерне.

153. Нина Сергеевна **Мицинăна** — Шупашкарти «Чебторгин» артелĕн правлени председательне.

154. Надежда Дмитриевна **Молодовăна** — Шупашкарти «Вышивка» промартелĕн закройщицине.

155. Илья Трофимович **Мокеева** — Октябрьски районри «Труд» промартель правленийĕн председательне.

156. Александр Алексеевич **Морякова** — ВКП(б) Сĕнтĕрвăрри райкомĕн иккĕмĕш секретарьне.

157. Вера Ивановна **Москона** — Елчĕкри çу завочĕн инспекторне.

158. Мария Егоровна **Мышевăна** — Канашри «Авангард» промартелĕн парикмахерне.

159. Семен Наумович **Наумова** — Сиккассинчи 18-мĕш партконференци ячĕпе тăракан промартельти катка-пичке тăвакана.

160. Алексей Николавич **Николаева** — Шупашкарти «Красный мебельщик» промартелĕн столярне.

161. Мария Николаевна **Николаевăна** — Канашри «Авангард» артелĕн пекарьне.

162. Акулина Васильевна **Новиковăна** — Йĕпреçри «Красный строитель» артелĕн работницине.

163. Екатерина Петровна **Носковăна** — Улатăрти «Красная швея» артельти çĕвĕ çĕлекен цех заведующине.

164. Анастасия Михайловна **Овчиниковăна** — Куславкка районĕнчи Киров ячĕпе тăракан артельти тир-сăран тăвакана.

165. Егор Кузьмич **Ожогина** — Çĕмĕрле районĕнчи «Красный Октябрь» промартельти тимĕрçе.

166. Мария Осиповна **Осиповăна** — Йĕпреç районĕнчи «Кооплеспром» артельти станочницăна.

167. Ирина Ивановна **Орловăна** — Красноармейски районри çу завочĕн старши работницине.

168. Яков Георгиевич **Офицерова** — Сĕнтĕрвăрри районĕнчи «Крестьянский кузнец» промартелĕн бригадирне.

169. Агафия Ивановна **Павловăна** — Шупашкарти «Кожупряжь» промартельти работницăна.

170. Анастасия Кирилловна **Павловăна** —Комсомольски районри «Заря» промартельти чăпта çапакан цех заведующине.

171. Сергей Михайлович **Пандикова** — Первомайски райпромкомбиначĕн тимĕрçне.

172. Клавдия Васильевна **Пахомовăна** — Пăрачкав районĕнчи Киров ячĕпе тăракан промартельти çĕвĕçе.

173. Мария Михайловна **Паутовăна** — Пăрачкаври «Новый путь» артельти çĕвĕçе.

174. Екатерина Андреевна **Писаревăна** — Чăвашшвейпромсоюз председательне.

175. Рива Давыдовна **Питума** — Йĕпреçри «Помощь» артельти çĕвĕ çĕлекен цехăн бригадирне.

176. Варвара Петровна **Петровăна** — Шупашкарти кирпĕч завочĕн работницине.

177. Кузьма Петрович **Петрова** — Октябрьски районри «Труд» промартельти цех бригадирне.

178. Осип Петрович **Петрова** — инвалидсен Йĕпреçри «Помощь» артелĕн çĕвĕ çĕлекен цехăн мастерне.

179. Константин Платонович **Платонова** — Шăхасан райпромкомбиначĕн управляющине.

180. Виктор Максимович **Плотникова** — Октябрьски районри «Ширпотреб» промартель столярне.

181. Зоя Дмитриевна **Подмаревăна** — Улатăрти апат-çимĕç комбинатĕнчи сахăр кăшман цехĕн бригадирне.

182. Алексей Степанович **Полякова** — Чкаловски районри Чапаев ячĕпе тăракан промартельти тир-сăран тăвакан цехăн бригадирне.

183. Зоя Павловна **Пономаревăна** — Древпромсоюзăн производство отделĕн начальникне.

184. Димитрий Федорович **Попова** — Шупашкарти «Пекарь» промартельти пекаре.

185. Сергей Федорович **Проухина** — Улатăр районĕнчи «Красная швея» промартель правленин председательне.

186. Полина Михайловна **Прокоповича** — Сĕнтĕр районĕнчи Юнкăри çу завочĕн мастерне.

187. Федор Иванович **Пыгина** — Канашри «Авангард» промартельти çĕвĕ çĕлекен цехăн мастерне.

188. Иван Филиппович **Риманова** — промкооперацин РСФСР Совнаркомĕ çумĕнчи управленин Чăваш республикинчи уполномоченнăйĕн заместительне.

189. Андрей Родионович **Родионова** — Первомайски районри «Коммунар» артельти тукун авакана.

190. Константин Павлович **Рукавишникова** — Ивановăри кирпĕч завочĕн механикне.

191. Василий Александрович **Рыбакова** — Шупашкарти «Кооператор» артелĕн йывăçсенчен япаласем тăвас енĕпе ĕçлекен мастерне.

192. Валентина Михайловна **Рыбаковăна** — Чăвашмаслопромăн Канашри базинчи главнăй бухгалтера.

193. Мария Михайловна **Васильевăна** — Ишлейри çу завочĕн старши бухгалтерне.

194. Иван Осипович **Саначина** — Сĕнтĕрвăрринчи «Парижская Коммуна» артелĕн атă-пушмак тăвакан цехри инструктора.

195. Семен Терентьевич **Сапожникова** — Комсомольски районри «Красный инвалид» артельти атă-пушмак тăвакан цехăн мастерне.

196. Михаил Иванович **Сафонова** — Шупашкарти типографинчи наборнăй цехăн начальникне.

197. Димитрий Никифорович **Северова** — Комсомольски райпромкомбиначĕн тимĕрçне.

198. Николай Павлович **Сеземина** — ВКП(б) Кувакино райкомĕн секретарьне.

199. Ананий Семенович **Семенова** — Шăхасан райпромкомбиначĕн плотникне.

200. Мария Семеновна **Семеновăна** — Çĕмĕрле районĕнчи Мыслецри вăрман завочĕн директорне.

201. Анна Владимировна **Сергеевăна** — Канаш хулинчи апат-çимĕç комбинатĕнчи квас тăвакан цехри работницăна.

202. Ефим Сергеевич **Сергеева** — Красноармейскинчи крахмал завочĕн механикне.

203. Мария Димитриевна **Сергеевăна** — Шупашкарти индпошив мастерскойĕн мастерне.

204. Мария Сергеевна **Сергеевăна** — Сĕнтĕрвăрри районĕнчи Ивановăри кирпĕч завочĕн работницине.

205. Георгий Константинович **Сивогривова** — Улатăрти «Союз инвалидов» артель правленин председательне.

206. Елизавета Захаровна **Скашевскаяна** — Древпромсоюзăн главнăй бухгалтерне.

207. Васса Петровна **Скворцовăна** — Елчĕкри çу завочĕн «Осоавиахим» тата Тимирязев ячĕпе тăракан колхозсенчи сĕт пухакана.

208. Серафима Павловна **Скворцовăна** — Шупашкарти «Пекарь» артелĕн çĕвĕçне.

209. Василий Егорович **Скребкова** — Етĕрнери çупа сыр завочĕн Полянковски ялсоветĕнче сĕт пухакана

(Юлашки пулать).

Выльăх апатне çителĕклĕ хатĕрлер

Пирĕн республикăри колхозсем вăрçă çулĕсенче выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçре чылай пысăк çитĕнӳсем турĕç. Майракаллă шутăра выльăхсен шучĕ, 1942 çулхи январĕн 1-мĕшĕнче пулнипе танлаштарсан, 58,7 процент ӳснĕ. Çавăн пекех сыснасен хисепĕ 5,7 процент, сурăхсемпе качакасен хисепĕ 99,7 процент ӳснĕ. Çак вăхăтрах колхозниксен хуçалăхĕсенче тата предприятисемпе учрежденисенчи подсобнăй хуçалăхсенче те выльăхсен шучĕ чылаях ӳснĕ.

Партипе совет организацийĕсем, çĕрĕç органĕсенче ĕçлекенсем, колхозниксемпе колхозницăсем тата ялхуçалăхĕнчи специалистсем умĕнче выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçе малалла та ăнăçлăн аталантарса пырас задача тăрать. Çак ответлă задачăна пурнăçласси выльăх апачĕн базине çителĕклĕ таран хатĕрленинчен нумай килет.

Анчах та колхозсен нумай руководителĕсем выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçре çак ыйту çине тивĕçлипе пăхмаççĕ-ха. Выльăх апачĕн базине çирĕплетес ĕçре паха вырăнта тăракан курăксемпе тымар-çимĕçсем акасси çултан çул чакса пырать. Çавна пула выльăх апачĕн базине тăвасси выльăхсем ĕрченинчен юлса пырать. Çакă вара выльăхсене малалла та ĕрчетсе пырас ĕçе чăрмантарать.

Нумай районсенче, улăхсемпе выльăхсене кĕтмелли вырăнсене лайăхлатас енĕпе тăрăшса ĕçлесен, çителĕклĕ таранах утă пухса илме пулать. Çак ыйту хальколхозсемпе çĕрĕç органĕсен ĕçĕнче палллă вырăн йышăнмалла та. Анчах чылай колхозсенчи улăхсем, вĕсене кирлĕ пек пăхман пирки, начарланса кайнă, вĕсенчен утă ытла та сахал çулса илеççĕ.

Утă çулмалли ĕçсем пуçланиччен вăхăт нумай юлмарĕ. Анчах та хăшпĕр районсемпе колхозсем утă çулма çителĕклĕ хатĕрленмеççĕ-ха. Утă çулмалли машинăсене юсама тытăнман, вĕсем час-часах çумăр айĕнче тутăхса лараççĕ. Çавасене туптасси çинчен, кĕреплесем, лапаткасем, хăйрасем хатĕрлесси çинчен вара утă çулма тухас умĕн çеç шухăшлаççĕ. Ĕç çине çакăн пек ответсăррăн пăхнипе пула кăна иртнĕ çул темиçе çĕр гектар çинчи утă çулăнмасăр юлчĕ. Сăмахран, Çĕмĕрле районĕнче 500 гектар çулмасăр хăварнă. Йĕпреç районĕнчи Буденный ячĕпе тăракан колхозра 100 тонна ытла çулнă утта сĕртсе янă. Первомайски районри «Сталинград» колхозра 79 гектар çинчи утта çулса илеймен. Çавăн пек тĕслĕхсене Пăрачкав, Кувакино тата ытти районсенчи хăшпĕр колхозсенче те курма пулать.

Хăшпĕр колхозсенче выльăх апатне хисеппе хумасăр салатса пĕтерни, типтерлĕ тыткаламанни е вăрлани те сахал мар пулнă. Сăмахран, Улатăр районĕнчи «Стахановец» колхозах илер. Унта 64 тонна утта вăрласа пĕтернĕ. Выльăх апачĕн запасĕ çине хăшпĕр колхозсен руководителĕсем çакăн пек тимсĕрле пăхнине пула, хăшпĕр колхозсенче выльăх апачĕ çителĕксĕр пулчĕ, выльăхсем чылай вилчĕç.

Малта пыракан колхозсем выльăх апатне хатĕрleme тытăннă та ĕнтĕ. Комсомольски районри «Мурат» колхозра (председателĕ Степанов юлташ) вĕлтрен типĕтсе 20.000 кĕлте хатĕрленĕ. «Коммунар» колхоз та пĕр тонна çурă вĕлтрен хатĕрленĕ. «Трактор» колхозра 300 кĕлте эрĕм, 400 кĕлте вĕлтрен хатĕрленĕ. Çак паха ĕçсем кашни колхозăн лайăх тĕслĕхсем пулса тăраççĕ, кашни колхозрах çавăн пек ĕçлемелле.

Чăваш АССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Обкомĕн бюровĕ «Колхозсенчи выльăх апачĕн базине тумалли мероприятисем çинчен» йышăннă постановленине пĕр пăркаланмасăр пурнăçласа пымалла. Нумай çул хушши ӳсекен курăксен вăррине тăвассишĕн кашни колхозрах пĕтĕм вăя хурса кĕрешмелле. Вĕсене çумкурăксенчен вăхăтра тасатмалла, çулса илсе вăхăтра çапмалла. Çавăн пек тусан çеç килес çул акма çителĕклĕ таран курăк вăрлăхĕ туса илме пултаратпăр. Кашни колхозрах çарансене уйĕç бригадисем çумне çирĕплетмелле. Çарансене вĕтлĕхсенчен, шултăра курăксенчен тасатмалла. Утă çулмалли машинăсемпе çавасене, кĕреплесене тата ытти кирлĕ инвентарьсене вăхăтра юсаса хатĕрлемелле.

Июньпе июль уйăхĕсенче фермăра ĕçлекен сысен вăйĕпе тĕрлĕ курăксем хатĕрлесе типĕтессине организацилемелле, чăхсене пăхакансен чăхсене хĕлле çитерме вĕлтрен хатĕрлесе хумалла. Сурăхсемпе ытти выльăхсем валли йывăç турачĕсем, эрĕм тата хăй тĕллĕн ӳсекен ытти курăксем те çителĕклĕ таранах хатĕрлемелле.

СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральнăй Комитечĕ кăтартнă тăрăх, утă çулнă çĕрте ĕçлекен колхозниксене ĕçкунĕсĕр пуçне тата утă памалла. Çавăн пек туни утă çулас ĕçе ăнăçлăн ирттерме пулăшать.

Кăçалхи çул пирĕн республикăри колхозсем фермăсем çумĕнчи участоксене, иртнĕ çулхипе танлаштарсан, виçĕ хут ытларах акнă. Вăрмар, Çĕрпӳ, Вăрнар районĕсем фермăсем çумĕнчи участоксене акмалли плана ытлашшипех тултарнă. Халĕ ĕнтĕ çак участоксене лайăх пăхса тăмалла, фермăра ĕçлекен работниксен вĕсенче пысăк тухăçлă тырпул, тымар-çимĕç туса илессишĕн ывăнма пĕлмесĕр ĕçлемелле.

Ферма çумĕнчи участоксем çинчен планпа пăхнинчен ытларах тырпул, тымар-çимĕç туса илсен, çав ытлашши тырăпа пахча-çимĕçĕн виçĕ пайĕнчен пĕр пайне колхозниксене хăйсене валеçсе параççĕ.

Выльăх апатĕнче силос пысăк вырăн йышăнать. Анчах чылай çĕрте силос хăйĕн тивĕçлĕ вырăнне йышăнман-ха. Хăшпĕр тăрлавсăр руководительсем силос хывассине ячĕпĕн кăна тăваççĕ, куççеç те мар, силос хывнă тесе суя сведенисем параççĕ, государство умĕнче айăпа кĕреççĕ. Шупашкар районĕнчи «Самолет» колхозра иртнĕ çул 50 тонна силос хывнă тесе сведени панă, тĕрĕссипе вара пурĕ те 25 тонна кăна хывнă. Çакăн пек юрăхсăр тĕслĕх Первомайски районри «Сталинград» колхозра та пулнă. Çак колхозăн руководителĕсем 130 тонна силос хыврăмăр тесе пĕлтернĕ, анчах та хăйсем пурĕ те 34 тонна кăна хывнă. Çакă вăл, паллах, пачах та килĕшӳсĕр ĕç. Çавăнпа айăплисене пĕр хĕрхенмесĕр ответ тыттармалла.

Силос хывас тĕлĕшпе халех ĕçлеме тытăнмалла. Малта пыракан колхозсем силос хываççĕ те ĕнтĕ. Муркаш районĕнчи «Красное Сормово» тата «Пионер» колхозсем 10—15 тонна хывнă, вĕсем çак силоса ял хушшинчи пушă выртакан çĕрсем çинче хăй тĕллĕн ӳсекен курăксенчен пухса хывнă. Комсомольски районра та чылай колхозсенче силос хывма тытăннă. Нумай колхозсенче силос шăтăкĕсене юсаççĕ.

Силос хывмашкăн кашни колхозрах курăксем çителĕклĕ. Силос шăтăкĕсем, траншейăсем, çурма башньăсем кашни колхозрах чавса хатĕрлемелле: шал енчен хăма çапмалла, тăм сĕрмелле. Улăм тураkan машинăсене юсамалла. Силос хывас ĕçĕн ответлăхне пĕтĕмпех фермăсен заведующийĕсем çине хумалла. Çак ĕçе тума кирлĕ инвентаре, ĕç вăйне çителĕклĕ таранах уйăрса памалла. Силос хывмалли курăксене турттарас ĕçре вăкăрсемпе анлăн усă курмалла. «Силос хывасси—кĕркуннехи ĕç» тени пачах тĕрĕс мар. Кашни колхозрах тырă вырма тухиччен ирхи силоса хывмалли плана тултарассишĕн пĕтĕм вăя хурса кĕрешмелле.

Выльăх апачĕ хатĕрлесси — выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес енĕпе йышăннă государство планĕпе пĕр танах шутланать, вăл унăн уйăрăлми пайĕ пулса тăрать. Выльăх-чĕрлĕхе малалла та ăнăçлăн ĕрчетсе пырасси халь пĕтĕмпех выльăх апатне çителĕклĕ таран хатĕрленинчен килет. Тăван çĕршыва Хĕрлĕ Çара аш-какай, сĕт-çу тата-сыппиcĕр парса тăрас тесен, кашни колхозăнах выльăх апатне çулла ытлашшипех хатĕрлемелле. Çак ответлă ĕç тавра халĕ партипе совет тата комсомол организацийĕсен хастарлăн ĕçлемелле. Колхозниксемпе колхозницăсен анлă массине выльăх апатне хатĕрлес ĕçе явăçтармалла.

А. МИТРОФАНОВА,
ВКП(б) Обкомĕн выльăх-чĕрлĕх пайĕн заведующийĕн заместителĕ.

Планран ирттерсе пахча-çимĕç, çĕрулми лартаççĕ

ВĂРНАР. (Хамăр корр.). Районри чылай колхозсем кăçал ытларах çĕрулми тата пахча-çимĕç лартса хăварма тăрăшаççĕ.

Кĕмĕл Ямашри «Большевик» колхозăн план тăрăх 20 гектар çĕрулми лартмаллаччĕ, вăл 27 гектар лартрĕ. Анат Сунарти Каганович ячĕпе тăракан колхоз та 22 гектар вырăнне 24 гектар, «Победа» колхоз 15 гектар вырăнне 16,5 гектар лартса хăварчĕç.

Уйрăм колхозсем махорка лартас ĕçе вĕçлерĕç. Çапла, Хирпуçĕнчи «Победа» колхоз çак кунсенче 15 гектар çине махорка калчисем кусарса лартрĕ.

Х. ЛИСИН.

Фермăсем çумĕнчи участоксене 300 гектар акнă

ВĂРМАР, июнĕн 10-мĕшĕ. (Телефонпа). Фермăсем çумĕнчи участоксене Вăрмар районĕнчи колхозсем 300 гектар акнă. Уйрăмăнах ку ĕçре Чупайри «Дружба» колхоз (председателĕ Григорьев юлташ) малта пырать. Унта планпа 11 гектар акас вырăнне 19,2 гектар акнă. Ку колхозра выльăх апачĕ валли хăй тĕллĕн ӳсекен курăксене хатĕрлес енĕпе те лайăх ĕçлеççĕ. Кунта çак иртнĕ 5—6 кун хушшинче 10—15 центнер вĕлтрен пухнă. Çак ĕçре колхозри фермăсене шкул ачисем лайăх пулăшаççĕ.

Çар сыннисен çемьисене пулăшни—Хĕрлĕ Çара пулăшни

КАЛИНИНО, июнĕн 9-мĕшĕ. (Телефонпа). Çураки планне тултарнă хыççăн, малта пыракан колхозсем çар сыннисен çемьисене пулăшмалли фонд валли тырă акаççĕ.

«Чăваш Коммуни» колхоз 4 гектар, «Трактор» колхоз 4 гектар, «Броневик» колхоз 2 гектар, «Ленин çулĕпе» колхоз 2 гектар акнă.

Анчах та районра ку ĕç çителĕксĕр пулса пырать-ха. «Красноармеец», «Клевер», Буденный ячĕпе тăракан колхозсем çак вăхăта çитсе те пĕр гектар та акман.

Б. ШОРНИКОВ.

СТИХВАН ШАВЛЫ

Киев пионерӗ

Поэма

I.

Кӗркунне те ҫитнӗ
Сарӑ тумтирпе,
Кайӑкхур та иртнӗ
Йышлӑ картипе.
Кайӑкхур-ши карнӑ
Хӑмӑр тӳпене? —
«Юнкерссем» хӑпарнӑ,
Сарнӑ ҫунатне.
Ҫавра ҫулҫӑ мар мӗн
Ӳкнӗ пилешрен —
Бомбӑсем хаяррӑн
Аннӑ тӳперен.
Ҫӗр ҫинче кӗрленӗ
Тупӑ тимӗрри,
Нӳрлӗ ҫӗр кисреннӗ,
Ваннӑ кӑкӑрри.
Эх, мӑнтарӑн ҫӗрӗ!
Макӑрать, йӗрет,
Унӑн ывӑл-хӗрӗ
Вут ӑшне кӗрет.
Акӑ хула ҫийӗн
Иртрӗ ҫӗр ҫӑхан —
Чӗтӗрерӗ Киев,
Тӑкӑнчӗ тӑхлан.
Тимӗртен те тунӑ
Тимӗр шапасем
Курӑнчӗҫ ун-кунӑн,
Ҫитрӗҫ кӗрлесе.
Килчӗ выҫӑ нимӗҫ,
Кӗчӗ хулана —
Хурҫӑ апат-ҫимӗҫ
Кӗтрӗ тӑшмана.
Тӳнчӗ вӑл, сайралчӗ
Ан кӗр кунталла!
Урамсем хуралчӗҫ
Хура юнпала.
Урамсем хӗрелчӗҫ
Хӗрлӗ тӗспеле —
Ҫилӗсем ҫӗкленчӗҫ
Никам ҫӗнмесле.
Ак пӗр ҫын ахлатрӗ...
Сурчӗ кӗпипе,
Сыхрӗ те вӑл лартрӗ
Йывӑр суранне.
Аллинче граната —
Вӑркӑта парать,
Танкӗ тӑрӑнать те —
Ҫулӑм явӑнать.
Сых ятне тепре ҫеҫ...
Мӗн тӑвас унпа?
Вӑл та сирпӗнсессӗн,
Ҫырт эс шӑлупа!
Акӑ вӑл сывхарчӗ
Пӗр хапка патне,
Юпаран таянчӗ,
Шӑлчӗ ҫамкине.
Вӑрӑм та кервен хӑй —
Хапхапа пӗр тан,
Хӑмач пек хӗрелнӗ
Сӗрӗм-кӑвартан.
Хул хушне хӗстернӗ
Пысӑк кӗмӗркке.
Ку—мӗне пӗлтернӗ,
Ку—мӗнле йӗрке?
Такама шырать хӑй,
Такама чӗнет,
Тем пӑшӑлтатать хӑй,
Темӗн пехиллет.
Ҫыххине тытать те
Кӗпипе хуплать,
Хыттӑн чӑмӑртать те
Ҫивчӗн пӑхкалать.
Пӳртӗнчен васкарӗ
Пӳрнеске пек ҫын,
Пӑхрӗ те каларӗ:
—Мӗн, амантрӗҫ-им?
—Аманни тем мар-ха,—
Тавӑрать салтак, —
Иккӗн ӗҫ тӑвар-ха,
Ӗҫӗм пур ман ак.
Пионер-и эсӗ? —
Тӗрӗсне кала,
Пионер тесессӗн —
Шанӑп тӑванла.
--Вӗрентмен суймашкӑн,-
Терӗ пионер, —
Тӗрӗс ҫын пулмашкӑн
Вӗрентеҫ пире!
Пионер пулатӑп —
Константин Кравчук,
Вуннӑ тултаратӑп,
Урӑх сӑмах ҫук!
—Айтуртур кӑра эс,
Ҫулпа кура мар!
Чӑн ача вара эс,
Лайӑх, начар мар!
Ак мӗскер, тӑванӑм,
Ҫак кӗмӗрккере
Ик ялав пур манӑн-
Ик тус тӗнчере.
Эпӗ хам, тен, вилӗп
Вӗсене сыхла!
Гвардийӗн пехилӗ
Чӗнтӗр малалла!
Сыхлама хушатӑп
Ҫарӑмӑр чысне,
Упрама хушатӑп
Ирӗклӗх вӑйне!
Йывӑр вӑхӑт пулӗ
Мӑшкӑл ан тутар!
Ҫип ҫинче те юлӑн—
Пурпӗрех хӑтар!
Таврӑнӑпӑр эпӗр —
Таврӑнатпӑрах!
Тӗлпулӑпӑр эпӗр —
Тӗлпулатпӑрах! —
Куҫҫульпе чуптурӗ
Ачана салтак...
Йывӑррӑн ҫеҫ шурӗ
Тата тепӗр танк.
Кӗҫтук пӗрхӗнтерчӗ
Кӗмӗркке йӑтса.
Кантӑксем тӗпренчӗҫ
Гранат ҫурӑлсан.

II.

Каҫпала шӑпланчӗ
Ахрамат тӗнчи.
Кӗл шӑрши хӑпарчӗ
Ҫӗр ытакӗнчен.
Усӗр сас янрашрӗ
Ишнӗ хулара.
Хӗҫпе ҫеҫ тавлашрӗ
Тӗттӗм урамра.
Пахчана уттарчӗ
Пӗчӗкҫӗ Кӗҫтук,
Тӗм айне хутланчӗ,
Урӑх вырӑн ҫук.
Ҫӗре чавкаларӗ
Икӗ алӑпа,
Ҫиелтен хупларӗ
Сарӑ ҫулҫӑпа.
Ҫывӑрмашкӑн кӗчӗ,
Хупаймасть куҫне —
Ашӗнче ун вӗчӗ,
Шанаймасть ӗҫне.
Шурӑмпуҫ килсессӗн
Тӑчӗ вырӑнтан,
Пусрӗ те хуллеҫҫӗн
Тухрӗ алӑкран.
Чупрӗ пахчана вӑл,
Чаврӗ шӑтӑкне,
Илчӗ те ҫыхха вӑл
Хӗсрӗ хул айне.
Кӗлете васкать те —
Тӑкӑс пир илет,
Ҫыххине чӑркать те —
Сӑмала сӗрет.
Ан ҫӗртӗрччӗ, тет вӑл,
Шыв ан виттӗр, тет.
Епле-ха пӗлет вӑл
Ҫакӑн пек меслет?
Пурӑнӑҫ кӑтартнӑ,
Пурӑнӑҫ вӑл — шкул!
Хӑть мӗнле ӗҫ картнӑ—
Тӗплӗ тунӑ пул!—
Ҫакӑ ун саккунӗ,
Ҫакӑ ун йӑла.
Хӑть ӑҫта ҫын чунӗ
Тӗрӗс пулмалла!

...Ӗнине сумасӑр
Картаран хӑвать,
Амӑшӗ туймасӑр
Тертлӗн сывӑрать.
Хуларан тухан та —
Типнӗ пусӑ пур,
Шанчӑклӑ та янтӑ
Лайӑх вырӑн пур.
Ерипен уттарчӗ
Ӗнине хуса.
Нимӗҫ ӑна чарчӗ:
—Мӗн ҫӳрен супса?
Аллунти мӗн-ха вӑл?
—Ҫакӑр, темӗн мар.
—Ҫакӑрах-шин, явӑл?
Халлӗхе уттар!
Тепӗрре курсассӑн
Ӗнӳне сӗреп,
Фюрер пирӗн ашшӑн,
Хам та тиркемеп. —
Ним те палӑртмарӗ
Аслӑ чун — Кӗҫтук.
Ӗни хыҫҫӑн карӗ
Патриот Кравчук.

Эрӗм сӑрса кайнӑ
Пусӑ таврашне.
Ҫынсем ӑна маннӑ,
Маннӑ пуррине.
Хӑйне вӑл кӑкарчӗ
Пусӑ пуринчен,
Хӑвӑрттӑн пытанчӗ
Йӑлтӑркка иртен.
Тухрӗ те йӑл кулчӗ
Хӗвелпе пӗрле —
Сутӑ ӗмӗт тулчӗ
Кӗтнӗ евӗрлех.
Днепр хӗрне анчӗ
Ӗнине кӗтсе.
Хумӗ йӑваланчӗ
Сырана персе.
Тарӑхать мӗн шыв та,
Макӑрать чарлан,
Тӗпренет мӗн чул та...
Чул та чӑтайман.
Этем ҫеҫ чӑтать мӗн,
Этем ҫеҫ тӳсет,
Хирӗҫ тыттарать мӗн
Мехелсем ҫитсен.
Пӗчӗк паттӑр утрӗ
Килнелле хуллен.
Выльӑхне вӑл хупрӗ
Ҫӑтӑ нимӗҫрен.

... Сив хӗл ҫывхарать-и
Шурӑ тӑлӑппа —
Пӗчӗк ҫын тухать те
Утать сукмакпа.
Кӗркунне-и, ҫур-и
Черетпе килет —
Пӗчӗк ҫын сатуррӑн
Сукмакне йӗрлет.
Икӗ ҫул утать вӑл
Хаклӑ вырӑна.
Икӗ ҫул сыхлать вӑл
Чаплӑ тупрана.
Сӑрт ҫине ҫитет те
Ир енне пӑхать:
Салтака кӗтет те
Чунне пусарать.
Килӗ, тет кӗҫ килӗ
Пирӗн Хӗрлӗ Ҫар,
Ҫитӗ ҫавра ҫилӗн,
Вӑхӑт инҫе мар.
Амӑшӗ ҫухатрӗ
Иртнӗ канлӗхне —
Сисрӗ вӑрттӑн шухӑш
Ывӑл тытнине.
Йывӑр хӑшлатать те —
Тем, тет, пытаран.
Ывӑлӗ кулать те —
Пӗлӗн, тет, кайран.

III.

Виҫҫӗмӗш кӗр ҫитрӗ
Сарӑ тумтирпе,
Кайӑкхур та иртрӗ
Йышлӑ картипе.
Кайӑкхур-ши карчӗ
Тӑрӑ тӳпене? —
«Ильюшин» хӑпарчӗ,
Сарчӗ ҫунатне.
Пилеш ҫулҫи мар мӗн
Ҫӗрелле ӳкет —
Нимӗҫе хаяррӑн
Тимӗр ҫӗмӗрет.
Тупӑ кӗмсӗртетрӗ —
Тавӑру тупри,
Ҫурӑлса кӳплетрӗ
Нимӗҫӗн шӑпи.
Мӗнле пек, пылак-и
Вӑрҫӑ сӗрӗмӗ?
Пырӑнта лакать-и?
Пӳҫ-и тӗтӗмӗ?
Нимӗҫ чӑрсӑрланчӗ,
Мина пытарать,
Халӑха пуҫтарчӗ,
Хуларан хӑвать.
Кӗҫтука та тытрӗҫ,
Хупрӗҫ вакуна,
Ирӗксӗр ӑсатрӗҫ —
Ячӗҫ чурана.
Ҫук, чура пулмашкӑн
Ҫуралман эпир!
Станцӑран тухсассӑн
Пурпӗр хамӑр хир.
Поезд хашӑлтатрӗ
Пӗтӗм пӑспала.
Пӗчӗк ҫын кармашрӗ
Пӑхрӗ тулалла.
Уҫӑ сывлӑш ҫапрӗ,
Туртрӗ кил енне -
Пӗчӗк паттӑр тапрӗ
Вакун алӑкне,
Тапрӗ те чӑмтарчӗ
Хӑйӑр ҫинелле.
Тӑчӗ те кустарчӗ
Киев еннелле.

Амӑшне шырарӗ,
Сулӑнчӗ вӑйран.
Ҫынсемпе калаҫрӗ —
Нихӗш те курман.
«Ах, анне, мӑнтарӑн!
Халь ӑҫта-ши эс?
Халь ниушлӗ санӑн
Нимӗҫре вилес?
Тытрӗҫ-шим сана та
Чунҫӑр кашкӑрсем?
Ватлӑх ҫулӑнта та
Ҫук-шим телейсем?
Хатӗрлерӗм чаплӑ,
Ылттӑн пек, парне.
Калама ҫук хаклӑ...
Пӗлччӗ ҫеҫ мӗнне!

...Амӑшне шырарӗ
Тупрӗ пӗр ялта—
Икӗ ӗмӗт тулчӗ,
Тулчӗ тупата!
Киева каяҫҫӗ,
Кил-ҫурта сиплеҫ.
Шӑппӑн пурӑнаҫҫӗ,
Кунӗсем иртеҫ.
Иртрӗ, кӗркунне те
Иртрӗ пӗрӗхсе.
Ҫитрӗ ҫуркунне те,
Ҫитрӗ ешерсе.
Константин уттарчӗ
Лӑпкӑ кӗтесне,
Ҫитрӗ те кӑларчӗ
Хаклӑ ҫыххине.
Таврӑнчӗ килне вӑл
Йӑлтӑр кулӑпа,
Ыткӑнчӗ килне вӑл
Такӑр сукмакпа.

Амӑшне каларӗ:
— Тӗлӗнсем анне!
Ҫыххине салатрӗ:
— Куртӑн-и мӗнне!
Ик ялав — ик ылттӑн
Вут-хӗмӗн ҫунать.
Ывӑлне вӑл хыттӑн
Тытса пӑчӑртать:
— Мӗншӗн каламарӑн
Малтанах мана?
Аннӳне шанмарӑн?
Ах, ачам, сана!..
Акӑ Май уявӗн
Пӗрремӗш кунне
Ир-ирех эс кайӑн
Комендант патне. —

Ҫитрӗ Май васкавлӑн—
Чечекри праҫник.
Савӑн, Кӗҫтук, савӑн!
Халь ташла та сик!
Лӑп тулли Крещатик,
Ак парад иртет.
Музӑк янраттарчӗ,
Параппан кӗрлет.
Алӑ хыҫҫӑн алӑ
Вӑйлӑн сулланать,
Пусӑмӗ хӑватлӑн
Харӑс пусӑнать.
Савӑнса тӑратӑн,
Мӗн тери хитре!
Ҫакӑ парӑнать-и
Хӑмпӑ Гитлере?
Кӗҫтук пӑхкаларӗ
Вӑрӑм салтака:
Ҫук-ҫке, тупаймарӗ,
Пурте яштака,
Кӑрнатир пек ҫӳллӗ,
Пурте пӗр тумпах,
Ҫичҫӗр пин те пулӗ...
Тупаяс ҫуках!
Тен вӑл куҫне хупнӑ
Ӗмӗр-ӗмӗрне,
Тен вӑл ҫитсе тухнӑ
Тинӗс хӗррине.
Мӗн килсен те чӗрӗ
Пултӑр, тет, Кӗҫтук,
Кӗттӗр амӗш, хӗрӗ..
Урӑх ӗмӗт ҫук!

...Хӑюллӑн уттарчӗ
Комендант патне,
Пропускне кӑларчӗ
Хуралсен умне.
Часовой ачашшӑн
Ачана кӳртет.
Комендант йӑвашшӑн
Аллине сӗнет.
Ҫыххине салатрӗ
Тепӗр хут Кӗҫтук.
Эпӗ, тет, упрарӑм,
Хушамат — Кравчук.
— Вуннӑ тултаратӑп,
Пионер эп хам.
Чысшӑн ҫапӑҫатӑп.
Урӑх мӗн калам? —

Шалт хытать полковник,
Ачапа йӑтать,
Тӗлӗннӗ полковник
Салтакла лӑпкать:
— Ҫӗршывӑмӑр манмӗ
Сан ӗҫне, ачам!
Сталин та саламлӗ
Тӗп столицӑран.
Вӑрӑм ҫул сунатӑп,
Ӗмӗр тӳрӗ пул!
Мускава ҫыратӑп,
Орденлӑ та пул! —

Ҫаплалла каларӗ
Ватӑ командир.
Ҫуттӑн ялтӑрарӗ
Ҫав хӗвеллӗ ир.
... Лӑп тулли Крещатик,
Халӑхӗ вӗркет.
Музӑк янраттарчӗ,
Параппан кӗрлет.
Пӗчӗк паттӑр кӗчӗ
Халӑх хушшине.
Амӑшӗ ун йӗчӗ
Савӑннӑ енне.

Харсӑр пионери,
Салютла тусна!
Патриот примерӗ
Ӗмӗр манмасла!
Йывӑр кун килсен те—
Вӑл усман пуҫне,
Нимӗҫ тилӗрсен те—
Ҫухатман чысне.
Ялтан яла ҫиттӗр
Ун ҫинчен ыр ят,
Кашни ача илттӗр,
Пултӑр таврат!
Чӗнӗр, хавхалатӑр
Ҫамрӑк-кӗрӗме,
Пулӑр ун пек паттӑр,
Сирӗр тӗттӗме!
Кӗҫтук пек юратӑр
Аслӑ Аннӗре! —
Кӗҫтук пек ыталӑр
Пысӑк Ҫӗрӗре!

КОМСОМОЛ ПУРНӐҪӖ

Ӗҫре тӗрекленнӗ организаци

КАЛИНИНО. (Телефонпа). Комсомолӑн «Красноармеец» колхозри пуҫламӗш организацийӗ пӗр-икӗ уйӑх каярах начар ӗҫленӗ. Комсомол организацийӗн секретарӗ И. Данилова юлташ организацие япӑх ертсе пынӑ, ҫамрӑксем хушшинче те сӳрӗккӗн ӗҫленӗ. Комсомолецсем хӑйсем те колхоз ӗҫне кирлӗ пек хутшӑнман.

ВЛКСМ Калинино райкомӗ юлашки вӑхӑтра пуҫламӗш организацисене ертсе пырас ӗҫе чылай вӑйлатрӗ. Райкомол пуҫламӗш организацисен секретарӗсене кулленех ӗҫре пулӑшса пыма тӑрӑшать. Ҫавна май «Красноармеец» колхозри пуҫламӗш организаци те хӑйӗн ӗҫне урӑхлатса ҫӗнетрӗ. Халӗ кунта секретарь пулса И. Семенов юлташ ӗҫлет. Вӑл хӑйне шанса панӑ ӗҫе хастаррӑн тытӑнчӗ. Колхозра политикӑллӑ-массӑллӑ ӗҫе анлӑн сарса янипе комсомолпа ятти ҫамрӑксем хушшинчи сыхӑну тӗрекленчӗ. Комсомолецсен йышӗ те ӳссех пырать. Организацинче халӗ 12 комсомолец.

Комсомол организацийӗн ӗҫне лайӑхлатни комсомолецсемпе ҫамрӑксене вӑйлӑ тырпулшӑн кӗрешме мобилизацилерӗ. Кӑҫал колхозра вӑйлӑ тырпул туса илес тӗллевпе ӗҫлеме икӗ звено организациленӗ. Звеносенчи ҫамрӑксем суракинче вӑя шеллемесӗр ӗҫлерӗҫ. Хӑйсене уйӑрса панӑ участоксенче 5 гектар тулӑ пӑрса, 23 гектар сӗлӗ акса хӑварчӗҫ. Звеновод Семенов юлташ ӗҫре хӑй пример парса пырать. Вӑл 11 ретлӗ сеялкӑпа кулленхи нормӑна 130 процент тултарса пынӑ. Ӑна кура И. Александров, В. Иванов, Л. Поликарпов комсомолецсем те кунсерен 1,35 гектар вырӑнне 2-шер гектар сухаланӑ. Федоров, Иванов, Димитриев сӳреҫсем нормӑна 120-шер процентран кая тултарман.

Колхозниксем хушшинче ӑнлантарулла ӗҫе лайӑхлатнӑ. Халӑха Сталин юлташӑн Май уявӗ ячӗпе панӑ приказне ӑнлантарса панӑ, фронтри хыпарсемпе паллаштарнӑ. Ҫамрӑксем ҫураки вӑхӑтӗнче 6 номер боевой листок кӑларнӑ.

Б. ШОРНИКОВ.

Кроса 1.658 ҫын хутшӑннӑ

МУРКАШ, июнӗн 9-мӗшӗ. («Чӑваш Коммуни» корр.). Профсоюзпа комсомолӑн ҫуллахи кросӗ пуҫланнӑранпа районра чупас тата гранатӑсем ывӑтас енӗпе пулса иртнӗ ӑмӑртусене 1.658 ҫамрӑк (вӑл шутран 360 комсомолец) хутшӑннӑ.

Кросс уйрӑмах Муркаш, Ярапайкасси, Янӑш тата Оринино ялӗсенче ӑнӑҫлӑ иртсе пырать. Орининӑра кроса 140 ҫамрӑк хутшӑннӑ. «Красное Сормово» колхозӑн колхозници Анна Хорькова 500 метра 2 минут та 5 секундӑра чупса тухас вырӑнне 1 минут та 30 секундӑра чупса тухнӑ. Вӑлах гранатӑна 18 метра ывӑтас вырӑнне 23 метра ывӑтнӑ.

Орининӑра кроса вӑтам шкул военрукӗ Д. Касьянов юлташ лайӑх йӗркелесе ертсе пырать.

Райцентра пулса иртнӗ ӑмӑртусенче чылай ҫамрӑксем хӑйсен пултарулӑхне кӑтартрӗҫ. Муркашри вӑтам шкулӑн директорӗ—отечественнӑй вӑрҫӑ инвалидӗ Д. Григорьев гранатӑна 47 метра, военрук-комсомолец П. Мясников 45 метра ывӑтрӗҫ. Хӗрачасенчен комсомолка А. Карпова мала тухрӗ. Вӑл гранатӑна 39 метра ывӑтрӗ.

Йӳҫкассинчи вӑтам шкул учительници Т. Тихонова 500 метра 1 минут та 35 секундӑра чупса тухнӑ.

Кросс районри пур колхозсемпе шкулсенче те малалла пырать.

* * *

Нягина юлташӑн паха ӗҫӗ

Елчӗк районӗнчи «Октябрь» колхозӑн утарӗнче Нина Нягина ҫиччӗмӗш ҫул ӗнтӗ хурт-хӑмӑр пӑхать. Малтанхи ҫул утарта пурӗ те пӗр пуҫ кӑна вӗлле хурчӗ пулнӑ. Анчах та Нягина юлташ тӑрӑшса ӗҫленипе 16 вӗллене ҫитнӗ.

Пыл туса илес ӗҫ те ҫулран ҫул ӳссе пырать. Иртнӗ ҫул кашни ҫемьерен 47 килограм пыл илнӗ. Планран иртерсе пыл илнӗшӗн ӗҫкунӗ ҫумне хушса тӳлемелли йӗркепе Н. Нягина юлташа премиленӗ.

Кӑҫалхи ҫул колхоз пчеловода ытларах пыл туса илме задани панӑ. Ҫавӑнпа пӗрлех хурт-хӑмӑр ҫемьине те 50 процент ӳстермелле. Ҫак ответлӑ задание пурнӑҫласшӑн ывӑнма пӗлмесӗр ӗҫлет Нягина юлташ.

В. ГЕОРГИЕВ.

* * *

РЕСПУБЛИКА ТӐРӐХ

ВИТАМИНЛӐ КУРӐКСЕМ ХАТӖРЛЕҪҪӖ

Советски районри Кӑмаккассинчи «Клевер» колхозра государствӑна пама витаминлӑ курӑксем хатӗрлесе типӗтеҫҫӗ. Колхозниксемпе шкул ачисем вӗлтрен, кӑшкар-ути, пултран, серте тата ытти курӑксене виҫӗ центнер ҫурӑ пухма палӑртнӑ.

ОТЛИЧНИКСЕНЕ НАГРАДӐЛАНИ

СССР Хатӗрлев Халӑх Комиссариачӗ хатӗрлев ӗҫӗнчи малта пыракан работниксене отличник значокӗсемпе наградӑланӑ. Вӗсем хушшинче «Заготживсырье» Пӑрачкав районӗнчи конторин директорӗ В. С. Бас тата ҫав конторӑн главнӑй бухгалтерӗ Е. П. Маленкова юлташсем пур. Вӗсене отличник значокне хатӗрлев планне иртерсе тултарнӑшӑн тата учет ӗҫне лайӑх йӗркеленӗшӗн панӑ.

Ют ҫӗршывсенче

Ҫурҫӗр Францири вӑрҫӑ ӗҫӗсем

Союзниксен экспедициллӗ вӑйӗсен верховнӑй командованийӗн штабӗ пӗлтернисем

ЛОНДОН, июнӗн 8-мӗшӗ. (ТАСС). Союзниксен экспедициллӗ вӑйӗсен верховнӑй командованийӗн штабӗ паян каҫхине пичетлесе кӑларнӑ пӗлтерӳре ҫапла каланӑ:

«Англипе Канада ҫарӗсем малалла кусса пыраҫҫӗ. 6-мӗш авиадесант дивизине тӑшман темиҫе хут та атакӑланӑ, анчах ҫав атакӑсене пурне те сирсе янӑ. Америка ҫарӗсен плацдармӗсем майӗпен аслӑланса пыраҫҫӗ. Тӑшман ҫав тери хаяррӑн хирӗҫ тӑрса ҫапӑҫать. Вӑл хӑйӗн резервӗсене пӗтӗм фрончӗпех ҫапӑҫӑва кӗртсе янӑ ӗнтӗ. Суту-илӳ суднисен караванӗсем вӑхӑтра ҫитнипе пула тата ҫанталӑк лайӑхланнипе пула, ҫар хатӗрӗсем антарас ӗҫ ӑнӑҫлӑ пырать. Союзниксен ҫарӗсем аннӑ района ҫаплах аслӑлатса пыраҫҫӗ. Паян ирхине самолетсем пирӗн авиадесант чаҫӗсене хӗҫпӑшал ӑнӑҫлӑн илсе пырса панӑ.

Июнӗн 8-мӗшӗ ыран тенӗ чух ҫӗрле тӑшманӑн торпеда катерӗсем, тӑватӑ ушкӑнпа пырса, ҫапӑҫу пыракан зонӑна кӗрсе кайнӑ та пирӗн сыхӑнусене пӑсма хӑтланнӑ. Ҫапӑҫусем пуҫланса кайнӑ, тӑшманӑн ҫав атакисене ӑнӑҫлӑн сирсе янӑ».

«Пирӗн авиаци тӑтӑшах ҫав тери хӑватлӑн пыра-пыра ҫапнӑ, — тенӗ малалла пӗлтерӳре, — вӑл ҫӗр ҫинчипе тинӗс ҫинчи вӑйсене, тӗрлӗ объектсене хирӗҫ кӗрешнӗскерсене, пулӑшса пынӑ. Тӑшман авиацийӗ халиччен ҫапӑҫусене йышлӑн хутшӑнман-ха, унӑн зенитнӑй артиллерийӗ ҫеҫ пӑртак кансӗрленӗ. Пирӗн истребительсемпе истребитель-бомбардировщиксем ҫапӑҫусем пыракан район тӗлӗнче тӑтӑшах хуралласа ҫӳренӗ»... «Ҫапӑҫусем пыракан районран кӑнтӑртарахри тата кӑнтӑр-хӗвелтухӑҫнерехри темиҫе километр сарлакӑш районра союзниксен истребитель-бомбардировщикӗсем тӑшманӑн танкӗсене, автотранспортне тата пӗр ҫӗре пухӑнса тӑнӑ ҫарӗсене атакӑланӑ. Вӗсем тата чугун ҫулӗсене, горючи складӗсене, каналсенчи шлюзсене атакӑланӑ. Самолетсем Кан хулинчен хӗвеланӑҫнерехре пӗр ҫӗре пухӑнса тӑнӑ танксене ракетӑллӑ снарядсемпе пенӗ»... «Вӑтам тата ҫӑмӑл бомбардировщиксем Нормандири чугун ҫулсемпе ҫул объекчӗсене нумай хутчен атакӑланӑ. Июнӗн 6-мӗшӗнчен пуҫласа 8-мӗшне ҫитиччен пирӗн самолетсем 27.000 вӗҫеве яхӑн тунӑ. Сывлӑшра тӑшманӑн 176 самолетне пӗтерсе тӑкнӑ. Ҫав вӑхӑт хушшинче пирӗн 289 самолет пӗтнӗ».

ЛОНДОН, июнӗн 9-мӗшӗ. (ТАСС). Союзниксен экспедициллӗ вӑйӗсен верховнӑй командованийӗн штабӗ паян ирхине пичетлесе кӑларнӑ пӗлтерӳре ҫапла каланӑ:

«Германин танковӑй ҫарӗсем ҫӗнӗ вӑй илнӗ пулин те, союзниксен ҫарӗсем пур секторсенче те ҫаплах малалла куҫса пынӑ. Ҫыран хӗрринче десантсем антарса тӑнӑ; тӑшманӑн хирӗҫ тӑракан опорнӑй пункчӗсене, пирӗн ҫарсен хыҫне юлнӑскерсене, пӗтерсе пыраҫҫӗ.

Союзниксен авиацийӗ июнӗн 8-мӗшӗнче, тӗрлӗ объектсене тапанса, тинӗс-ҫар вӑйӗсемпе ҫӗр ҫинчи вӑйсене пулӑшса пынӑ. Кӑнтӑрла иртсен, ҫанталӑк начарланнӑ пирки, ҫурҫӗр Франципе сывлӑшри операцисем чакнӑ. Пирӗн йывӑр бомбардировщиксен шултӑра вӑйӗсем ҫапӑҫусем пыракан район тулашӗнчи чугун ҫул объекчӗсемпе аэродромсене атакӑланӑ. Июнӗн 8-мӗшӗнче ирхине вӗсене истребительсем пулӑшса пынӑ. Истребительсем ҫӗр ҫинчи тӗллевсене пенӗ, вӗсем тӑшманӑн 31 самолетне персе ӳкернӗ тата аэродромсенче тӑшман самолечӗсене 20-рен ытла пӗтерсе тӑкнӑ. Ҫав операцисенчен хӑйсен базисене 3 бомбардировщикпа 24 истребитель таврӑнман.

Ӗнер тӑшманӑн ҫыранри хӑйпӗр батарейӗсем перкеленӗ, вӗсене союзниксен ҫар карапӗсем тупӑсемпе персе каллех пусарса лартнӑ. Вӑтам бомбардировщиксем Вернонри шоссене тата Сена шывӗ урлӑ хывнӑ кӗпере тапаннӑ, штурмовиксем фронт хыҫӗнче тӑшманӑн пӗр ҫӗре пухӑнса тӑнӑ ҫарӗсене, транспортне, артиллери позицийӗсене, танкӗсене тата чугун ҫулсемпе шоссе ҫулӗсем ҫинчи объекчӗсене пыра-пыра тапаннӑ. Союзниксен истребителӗсем суднӑсем тӗлӗнче тата ҫапӑҫусем пыракан район тӗлӗнче хуралласа ҫӳренӗ. Тӑшманӑн 21 самолетне пӗтерсе тӑкнӑ. Пирӗн 11 самолет пӗтнӗ, 2 летчик ҫӑлӑнса юлнӑ. Ракета пӑрахмалли установкӑсем лартнӑ истребительсем Ла-Маншра Германин торпеда катерӗсене атакӑланӑ, вӗсенчен пӗрне сиенленӗ.

Иртнӗ ҫӗрле йывӑр бомбардировщиксен чылай шултӑра вӑйӗсем Реннӑри, Фужерги, Алансонӑри, Майенри тата Понтобори чугун ҫул центрӗсене тапаннӑ. Икӗ йывӑр бомбардировщик хӑйсен базисене таврӑнман. Ҫӑмӑл бомбардировщиксем ҫӗрле ҫапӑҫусен районӗн тулашӗнчи чугун ҫул объекчӗсене пыра-пыра ҫапнӑ».

ЛОНДОН, июнӗн 9-мӗшӗ. (ТАСС). Союзниксен экспедициллӗ вӑйӗсен верховнӑй командованийӗн штабӗ паян каҫхине пичетлесе кӑларнӑ пӗлтерӳре ҫапла каланӑ:

«Америка ҫарӗсем Карантанпа Валонь хушшинчи ҫула тата Шербур патнелле каякан сарлака чугун ҫула темиҫе тӗлте татнӑ. Ҫарсем Байе хулинчен хӗвеланӑҫнелле тата кӑнтӑр-хӗвеланӑҫнелле куҫса пыраҫҫӗ. Кан хули районӗнче хаяр ҫапӑҫусем пыраҫҫӗ, унта тӑшман пирӗн наступлениене чарса лартма тӑрӑшать. Икӗ енӗн те бронетанковӑй ҫарӗсен хисепӗ ӳссе пырать, пур участоксенче те йывӑр ҫапӑҫусем пыраҫҫӗ. Тӑшманӑн маларах ҫавӑрса илнӗ опорнӑй пункчӗсене пӗтерсе тӑкнӑ. Ҫанталӑк халь начарланнӑ. Пирӗн кӗпер умӗнчи укрепленисем вӑйланса пыраҫҫӗ. Ҫанталӑк сил-тӑвӑллӑ пулнӑ пирки тата таврари япаласем начар курӑннӑ пирки ҫапӑҫусен районӗнче союзниксен авиацийӗн ӗҫӗсем нумай чакнӑ.

Пӗлтерӳре малалла ҫапла каланӑ: тул ҫутӑлса килнӗ чухне союзниксен карапӗсем Германи эсминецӗсен соединенине тӗл пулнӑ та унпа ҫапӑҫма пуҫланӑ.

Пӗр эсминеца торпеда ярса сирпӗнтернӗ, тепӗр эсминецӗ вут тивнипе ҫыран хӗррине тухса ларнӑ. Ытти икӗ карапне сиенленӗ.

Тул ҫутӑлсан тӑшманӑн торпеда катерӗсем наступлени пыракан зонӑна хӗвелтухӑҫпе хӗвеланӑҫ енчен пырса кӗме хӑтланнӑ, анчах вӗсен ӗҫӗ ӑнӑҫман. Вӗсене ҫыранри ҫӑмӑл артиллери каялла хӑваласа янӑ. Варфлер ҫӑмсахӗ патӗнче, кӗске вӑхӑт хушши тупӑсемпе персе, тӑшманӑн икӗ суднине тӳрӗ лектернӗ. Иртнӗ талӑк хушшинче союзниксен вӑрҫӑ карапӗсем 46 тӗллеве персе тӑнӑ. Ӑста пемеллине самолетсем тата ударлӑ ҫарсемпе пӗрле ҫырана янӑ наблюдательнӑй постсен офицерӗсем кӑтартса тӑнӑ.

Ҫурҫӗр Францири операцисем

ЛОНДОН. ию[illegible] 9-мӗшӗ. (ТАСС). Рейтер агентстви [illegible]тернӗ тӑрӑх, союзниксен пӗр дивизийӗн командованийӗ тӑшманӑн пин салтакне ытла тыткӑна илни ҫинчен тата танксем тытса илни ҫинчен пӗлтернӗ. Халӗ ҫакӑ паллӑ: хальхи вӑхӑтра унта нимӗҫсен 10 дивизийӗ ҫапӑҫать.

Начар ҫанталӑк ҫарсем тата ҫӗнӗ хӗҫпӑшал илсе пыма 24 сехете яхӑн чарса тӑчӗ. Халӗ ҫанталӑк лайӑхланчӗ те, командовани ҫав 24 сехет хушшинче тумасӑр юлнӑ ӗҫсене туса пӗтерет. Нормандие вӗҫӗмсӗр ҫӗнӗ подкрепленисем пырса тӑраҫҫӗ.

Илнӗ хыпарсем тӑрӑх, союзниксен самолечӗсем Нормандири базӑсем ҫинчен вӗҫсе кайса ҫапӑҫаҫҫӗ ӗнтӗ.

Юлашки хыпарсем тӑрӑх, нимӗҫсен командованийӗ хӑйӗн резервӗсене илсе пырса, вӗсене союзниксен ҫарӗсем Нормандире анса ларнӑ мӗнпур районӗпех ҫапӑҫӑва кӗртсе янӑ. Ку районра халь питӗ йывӑр ҫапӑҫусем пыраҫҫӗ. Ҫапах та союзниксен ҫарӗсем пӗтӗм фронт талккӑшӗпех малалла куҫса пыраҫҫӗ, вӑрахӑн хӑйсен плацдармне аслӑлатаҫҫӗ. Пуринчен те йывӑр ҫапӑҫусем Кан хули районӗнче пыраҫҫӗ.

СОЮЗНИКСЕН ҪАРӖСЕМ АНСА ЛАРНӐ РАЙОНРИ ЛАРУ-ТӐРУ

ЛОНДОН, июнӗн 9-мӗшӗ. (ТАСС). Ҫар корреспонденчӗсем пӗлтернӗ тӑрӑх, Котантэн ҫурутравӗ ҫинче Америка ҫарӗсем Сент-Мэр-Эглиз ятлӑ пункта йышӑннӑ. Ҫак пункт Шербура каякан тӗп шоссе ҫулӗ ҫинче ларать. Сент-Мэр-Эглиз Карантен хулинчен 13 километр ҫурҫӗртерехре, Котантэн ҫур утравӗн хӗвелтухӑҫ ҫыранӗнчен 11 километр хӗвеланӑҫнерехре. Юлашки икӗ кун хушшинче ҫак ҫурутрав ҫине союзниксен ҫарӗсем тата хӗҫпӑшал антарса тӑнӑ. Американецсен крейсерӗсемпе эсминецӗсем, тупӑсемпе персе, ҫарсене хытӑ пулӑшса тӑраҫҫӗ. Котантэн ҫурутравӗ ҫинче тата француҫсен парашют чаҫӗсем ҫапӑҫаҫҫӗ.

Паян союзниксен ҫарӗсем Форминьи хулине туртса илнӗ. Вӑл Байе хулинчен 15 километр ҫурҫӗр-хӗвеланӑҫнерехре ларать.

* * *

АМЕРИКАН ХӖҪПӐШАЛЛӐ ВӐЙӖСЕН РУКОВОДИТЕЛӖСЕМ ЛОНДОНА ПЫНӐ

ЛОНДОН, июнӗн 9-мӗшӗ. (ТАСС). Рейтер агентствин Вашингтонри корреспонденчӗ ҫапла пӗлтерет: Рузвельт Пӗрлешӳллӗ Штатсен хӗҫпӑшаллӑ вӑйӗсен руководителӗсем — генерал-Маршал, адмирал Кинг тата генерал Арнольд Лондона пырса ҫитни ҫинчен каланӑ.

* * *

МЮНХЕН ХУЛИ ҪИНЕ БОМБӐСЕМ [illegible]РАХНИ

ЛОНДОН, июнӗн 9-мӗшӗ. (ТАСС). Лондонран ҫапла пӗлтереҫ: американецсен йывӑр бомбардировщикӗсем паян Мюнхен районӗ ҫине (Германи) бомбӑсем пӑрахнӑ. Ҫак операцире 750 йывӑр бомбардировщик ытла пулнӑ.

Италири вӑрҫӑ ӗҫӗсем

СОЮЗНИКСЕН ҪАРӖСЕМ ВИТЕРБО ХУЛИНЕ ЙЫШӐННӐ

ЛОНДОН, июнӗн 9-мӗшӗ. (ТАСС). Союзниксен Италири ҫарӗсен главнӑй штабӗ ҫапла пӗлтерет: Тибр шывӗнчен хӗвеланӑҫнерехре тӑшман каялла чакать, союзниксен ҫарӗсем хӑватлӑн хӗссе пыраҫҫӗ. Тибр шывӗнчен хӗвелтухӑҫнерехре те тӑшман каялла чакать. Хӑйӗн тӗп вӑйӗсене каялла чакма май парас тесе, тӑшман хӑйӗн арьергардри чаҫӗсене ҫапӑҫӑва кӗрте-кӗрте ярать, хӑй хыҫҫӑн питӗ хытӑ ишсе хӑварать.

Адриатика тинӗсӗ хӗрринчи секторта июнӗн 8-мӗшӗ ыран тенӗ чух ҫӗрле тӑшман тӑнӑ вырӑнта взрывсем питӗ нумай пулнӑ. Ҫак взрывсем хыҫҫӑн вара тӑшман каялла чакма пуҫланӑ. Союзниксен ҫарӗсем ҫак хуласене туртса илнӗ: Толло (Ортонӑран хӗвеланӑҫнерехре), Агоста (Авеццанӑран кӑнтӑр-хӗвеланӑҫнерехре), Паломбара Сабина (Римран ҫурҫӗр-хӗвелтухӑҫнерехре), Сутри (Римран ҫурҫӗр-хӗвеланӑҫнерехре), Капрарола (Витерборан кӑнтӑр-хӗвеланӑҫнерехре).

Союзниксен авиацийӗ тӑшман ҫарӗсемпе унӑн вӑрҫӑ объекчӗсем ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ.

Ытти чылай соединенисем иртнӗ ҫӗр Ниш хулине тата тӑшманӑн Югославири вӑрҫӑ объекчӗсене тапаннӑ.

ЛОНДОН, июнӗн 9-мӗшӗ. (ТАСС). Союзниксен Италири ҫарӗсен штабӗ пӗлтернӗ тӑрӑх, 5-мӗш армийӗн ҫарӗсем Рим хулинчен 50 километр ҫурҫӗртерехри Чивита-Кастеллана хулине туртса илнӗ.

Рим хулинчи госпитальсенче аманса юлнӑ 8.000 нимӗҫ салтакне шута илнӗ.

ВАШИНГТОН, июнӗн 8-мӗшӗ. (ТАСС). США ҫар министрӗ Стимсон каланӑ тӑрӑх, Италири ҫапӑҫусен районӗнче темиҫе кун хушши ӗнтӗ нимӗҫ самолечӗсем курӑнмаҫҫӗ. Кессельринг армине темиҫе пая уйӑрса янӑ. Союзниксен ҫарӗсем ҫурҫӗрелле хӑвӑрт куҫса пыраҫҫӗ.

АЛЖИР, июнӗн 9-мӗшӗ. (ТАСС). Союзниксен Италири ҫарӗсен штабӗнчен илнӗ хыпарсем тӑрӑх, союзниксен ҫарӗсем паян Рим хулинчен 80 километр ҫурҫӗртерехри Витербо хулине туртса илнӗ. Ҫавӑн пекех тата ак ҫак хуласене йышӑннӑ: Ветралла (Витерборан кӑнтӑртарахра), Тарквиния (Чивита-Веккиаран 12 километр ҫурҫӗртерехре).

ИТАЛИН ҪӖНӖ ПРАВИТЕЛЬСТВИНЕ ТУНИ

ЛОНДОН, июнӗн 9-мӗшӗ. (ТАСС). Рейтер агентствин Римри корреспонденчӗ ҫапла пӗлтерет: Рима пынӑ маршал Бадольо хӑй ертсе пымалли ҫӗнӗ правительство тӑвас пирки Римри политика деятелӗсемпе калаҫса таталайман.

Паян каҫхине Италин политика деятелӗ Иваноэ Бономи ҫӗнӗ правительство тунӑ. Ҫӗнӗ правительство членӗсем хушшинче 7 министр портфельсӗр; ҫав министрсем хушшинче — граф Сфорца, профессор Бенедетто Кроче тата коммунистсен лидерӗ Тольятти (Эрколи).

Бономи 1873 ҫулта ҫуралнӑ. 1921—22 ҫулсенче премьер-министр пулнӑ. Вӑл «Иль монто» ятлӑ хаҫат кӑларса тӑнӑ, ҫав хаҫата Муссолини влаҫ пуҫне тӑнӑ хыҫҫӑн хупнӑ.

ЛИТОВЕЦСЕН ҪАР ЧАҪӖСЕМПЕ НИМӖҪ ЭСЭСОВЕЦӖСЕН ҪАРӖСЕМ ХУШШИНЧЕ ХӖҪПӐШАЛЛА ТЫТӐҪУ ПУЛСА ИРТНИ

СТОКГОЛЬМ, июнӗн 6-мӗшӗ. (ТАСС). Швецире тухакан хаҫатсенче Швецири телеграф агентствин ҫак пӗлтерӗвне пичетленӗ (агентство ӑна, Бернран ҫапла пӗлтерчӗҫ, тесе пичетленӗ):

«Литвана ирӗке кӑларассишӗн кӗрешекен Верховнӑй Комитет пӗлтернӗ тӑрӑх, литовецсен 1944 ҫулхи февральте тунӑ ҫар чаҫӗсен командующине Повилас Плехавичус генерала тата унӑн штабӗн начальникне Урбонас полковника майӑн 14-мӗшӗнче Каунаса чӗнтернӗ, вӗсене Литван нимӗҫ полицин камиссарӗ — эсэсовец ҫарӗсен генералӗ Гинце чӗнтернӗ. Ҫав икӗ офицера та вара унта ҫийӗнчех арестленӗ те Германие ӑсатнӑ. Ҫав вӑхӑтрах нимӗҫсем литовецсен Каунасри вырӑнти ҫар чаҫӗсен штабӗн ҫуртне ҫавӑрса илнӗ, вӗсем унта тӑракан офицерсене арестлесшӗн пулнӑ. Офицерсем вӗсене хӗҫпӑшалпа хирӗҫ тӑнӑ. Пӗр-пӗрне пӑшалсемпе персе тӑнӑ вӑхӑтра темиҫе офицера вӗлернӗ. Ыттисене нимӗҫсем тыткӑна илнӗ. Майӑн 15-мӗшӗ ыран тенӗ чух ҫӗрле эсэсовецсен ҫарӗсем литовецсен Мариямпольри вӗренӳ батальонне (унта 1.800 ҫын пулнӑ) тата 1.200 курсант тӑракан кадет шкулне хӗҫпӑшалсӑрлантарма хӑтланнӑ. Ҫапӑҫу литовецсем хӑйсен мӗнпур боеприпасӗсене персе пӗтеричченех пынӑ. Икӗ енӗ те пысӑк ҫухатусем тӳснӗ. Нимӗҫсене парӑнас умӗн литовецсен нумай офицерӗсем хӑйсене хӑйсем персе вӗлернӗ. Литовецсен 14 батальонӗн юлашкийӗсене, Ҫурҫӗр Литвара Поневешис патӗнче тӑнӑскерсене, вӑхӑтра пӗлтернӗ пулнӑ, ҫавӑнпа вӗсем, хӑйсен мӗнпур хӗҫпӑшалӗсемпе боеприпасӗсене илсе, вӑрмана тарнӑ. Ҫакӑнпа пӗр вӑхӑтрах гестапо литовецсен нумай интеллигентне арестленӗ.

Ҫак хирӗҫӳ умӗн ҫакӑн пек япала пулса иртнӗ: ҫӗршывра йӗрке тытса тӑма тата Хӗвелтухӑҫ Литвара кӗрешекен совет партизансене хирӗҫ вӑрҫма Плехавичус генерал, нимӗҫсем ирӗк панипе, февраль уйӑхӗнче литовецсен 14 батальонне организациленӗ пулнӑ. Литовецсем ҫав чаҫсене туни Литван яланхи ҫарне ҫӗнӗрен йӗркелесе яма пуҫлани пулса тӑрать тесе шутланӑ, ҫав ҫар Литван никама пӑхӑнманлӑхне ҫӗнӗрен пурнӑҫа кӗртме тата ҫӗршыва хӑрушлӑхран сыхлама кирлӗ, тенӗ. Литовецсем ун чухне ҫакӑн пек услови лартнӑ пулнӑ: нимӗҫсем ҫав ҫарсемпе ытти вырӑнсенче усӑ курмалла мар, тенӗ. 13 батальонран кашнинче 750-шар ҫын таран пулнӑ. 14-мӗш вӗренӳ батальонӗнче 1.800 ҫын пулнӑ. Нимӗҫсем те эпир литовецсене нимӗҫ ҫарӗсем валли мобилизацилемӗстпӗр, тесе сӑмах панӑ пулнӑ. Анчах, апла пулин те, нимӗҫсем апрелӗн 28-мӗшӗнче 1915—1924 ҫулсенче ҫуралнӑ литовецсене тата пур офицерсене те мобилизациленӗ. Ҫав мобилизаци вара йӑлтах пӑчланса ларнӑ. Ҫакӑн хыҫҫӑн нимӗҫсен граждансла администрацийӗ литовецсен батальонӗсене нимӗҫ эсэсовецӗсен ҫарӗсен шутне кӗртме хӑтланнӑ. Плехавичус генерал ҫапла тума килӗшмен. Нимӗҫсем майӑн 13-мӗшӗнче вара ӑна ҫапла пӗлтернӗ: литовецсен батальонӗсене эсэсовецсен составне кӗртнӗ, тенӗ.

Ҫав кунах Плехавичус Литван генеральнӑй комиссарӗ фон Рентельн патне пынӑ та ҫапла каланӑ: нимӗҫсем хӑйсем ыйтнине пурнӑҫа кӗртме хистеҫҫӗ пулсан, эпӗ хамӑн ҫарсене салатса яратӑп, тенӗ. Гинце патне кайнӑ чухне Плехавичус мана тепӗр хут калаҫма чӗнеҫҫӗ пуль, тесе шутланӑ».

Ответлӑ редакторӑн заместителӗ А. А. ЭСХЕЛЬ.

РЕДАКЦИ АДРЕСӖ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати, ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторӑн — 0— 67, заместительпе секретарӗн — 4— 26, парти пурнӑҫ пайӗн — 3—99, промышленноҫпа ялхуҫалӑх пайӗсен 5—31, издательство конторин —0—23.

НТ 00176 Типография №1. Управления полиграфпромышленности при СНК ЧАССР. Заказ №2 ф. 6. 59Х42 п. л. Тираж 14.400 экз.